

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor.,
negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.
Hirdetési díj: Háromhasábos petitor egyszeri hirdetés 20 fill. Többesrész hirdetését jutányosabb. Nyilvántartás: minden sor 30 fill.

Az Eperjesi Széchenyi-kör
s az Eperjesi Kereskedők és Keresk.-ifjak Egyletének
hivatalos közlönye.

Szerkesztőség: Eperjesen, Fő-utca 55. sz.
Kiadóhivatal: Kósch ÁRPÁD könyvnyomtató-intézete
Eperjesen, Fő-utca 59. sz.

KUBINYI ALBERT jubileumára.

Ötven esztendő egy egész életnek is szép adomány a kegyelem Urától! De ötven évet, ezer bajjal küzdő haza és egyház szolgálatában vezéri tisztében tölteni el, azt eléggé illusztrálja az a tény, hogy a tiszai evang. egyházkerület összes egyházmegyéi, azok elnöksége és közönsége és Eperjes művelt társadalmának színe-java résztvesz ma, szept. 9-ikén *Kubinyi Albert egyházfelügyelői működésének ötvenéves jubileumán*, — azon az ünnepen, a melyhez foghatót a hazai ev. egyház négy-évszázados történelmében nem találunk. Terhes, örökös áldozatokat kívánó hivatalt félszázadon át lankadatlan buzgalommal viselni — valóban nagy és fölemelő dolog.

Egyházfelügyelői működésének I-ső évtizede éppen arra a szomorú időre esik, a mikor minduntalan meghúzták a titkon működő hatalmas kezek a lélekharangot a magyar alkotmány és vallásszabadság élete fölött, a mikor a rázkódtatásokban gyötrelmes évek minden pillanatában személyes szabadságát, vagyonát, sőt életét tette kockára az a protestáns ember, a ki egy Zsedényi, vagy Máday és Haubnerék hívására sorompóba lépett s az erőszak kivont pallosával szemben is volt bátorsága küzdeni az elnyomatás ellen, s a mikor a kath. rendek és főnemesek is egymásután hajtották meg a honszerlem hótiszta zászlaját a küzdő ev. egyház vértanúi erényben gazdag hősei — azaz vezérei előtt!

Kubinyi Albert ötvenéves munkásságának oroszlánrésze van abban, hogy évenként harmadfélszáz növendéket számláló iskoláinkat mindig oly tanerőkkel látta el az ev. egyház, hogy városunknak, sőt vármegyénknek elismerése mellett, tehetett hazafias szolgálatot a közoktatás terén vallásfelekezeti különbség nélkül. És az ő buzdítása teremtett olyan leányiskolai alapot, hogy a legváltóságosabb időben két évtizeden át e vármegyében *egyedül* a mi ev. iskoláink szolgálták a nevelés akkor oly végtelenül elhanyagolt ügyét. Elég e tekintetben a bold.-emlékezetű Schmidt Andrásra és Csink Jánosra hivatkoznunk. Kubinyi Albertben szép valláserköcsi kép ama nemes vonásai, a melyek oly híven mutatják a férfi-jellem, a vallásos hithűség s a forró honszerlem ragyogó példáját az ő életében, érzületében és minden cselekedetében, — a ki ezen ötven év alatt a fáradságot soha nem kimélte s az akadályoktól soha vissza nem riadt; a ki a balszerencse sújtó ostora csak új küzdelemre edzett; a ki Antheus-ként kelt föl a porból, a mikor ev. egyházunkat egy-egy alkalommal le-lesújtotta a hatalom vaskeze; a ki a daliás időkben rendületlen kitartással tört mindig előre, mindig magasabbra az eszmény felé, a mit megvalósítani tudott más-vallásfelekezetűekkel való békés együttműködésében.

Az ev. egyház alkotmányának szelleme szerint az egyházi felügyelői hivatal jelentősége ugyanaz, a mi a papé, esperesé és püspöké; — ő Isten kegyelméből való áldott világi pap, ki példásan töltötte be egyházi és egyházmegyei felügyelői hivatalát. Hogy az egyházkerület kötelességében mint törvényszéki bíró, ősi Kollégium munkapátronusa és igazgatóválasztmányi tagja,

mint egyházker. tanítóképesítő-bizottságunk elnöke, mint az egyházkerületi és egyetemes közgyűléseknek általánosan tisztelt tagja: nemesen töltötte be hivatását.

Hogy miként töltötte be tisztét hosszú évtizedeken át mint előkelő, művelt közönségünk társadalmi egyletének elnöke; szervezte és virágzásra emelte helyi tűzoltóegyesületünket; terhes munkát végzett hosszú időn át mint az adófelszólamlási bizottság elnöke, — hogy nevével, vagyonával, tudásával és önzetlen munkásságával mint szolgált városunk és vármegyénk közgazdasági intézményeit, s hogy nincs e vármegye területén egyetlen oly humanitárius («Erzsébet»-árvaház, ev. Nőegylet, Szegények-háza) és közművelődési (Széchenyi-kör, stb.) intézmény, a melynek alapításában, alakulásában és vezetésében kiváló szerep ne jutott volna Kubinyi Albertnek. És jóleső érzéssel emlékezünk itt meg arról, hogy Kubinyi Albert, mint dicsőséges szabadságharcunk honvédfőhadnagya, részese a fölséges királyi kitüntetés ama nagy tényének, a melylyel a magas kormány útján nyugdíjat utalt a nagyidők ittmaradt vitézének, királyi atyai szive elismeréséül.

Nagy munkát végzett mint nagyidők tanúja ötven év alatt. Becsületes munkát, mely az egyén és a népek becsülete, — munkát, mely az egyén és a népek boldogsága, és oly munkát, mely az egyén és a népek szabadsága, méltósága, önállósága és függetlensége, s a mely Istent dicsőítő s népet boldogító egyaránt.

E nagy munkában üdvözljük a legteljesebb elismeréssel Kubinyi Albertet! Isten áldása s mindnyájunk szeretete és becsülése drága életére! Ad multos annos! — s.

AZ «EPERJESI LAPOK» TÁRCZÁJA.

KUBINYI ALBERT.

FELSŐKUBINYI ÉS DEMÉNFAI KUBINYI ALBERT született Deménfalván, egy lipótvármegyei kis tót faluban 1828. márczius 10-ikén. A Kubinyi-család, melynek eredete — mint azt a Kubinyi-család monographiája történeti okmányok alapján hitelesen igazolja — egészen a XIII-ik század közepéig vezethető vissza, sok olyan taggal dicsekszik, kik koruk közéletében úgy politikai és társadalmi téren, mint a harczmezőn kiváló szolgálatokat tettek a hazának. Kubinyi Albert atyja, Miksa, a család ősi fészke, Deménfalvának földesura volt s vármegyeje bizalmából elnöke az állandó bíróságnak (fixorum iuditorium praeses); anyja, Várady-Szakmáry Borbála, a szintén régi eredetű Szakmáry-család sárosi ágából származott s atyja Sárosvármegye főügyésze volt. Példás és boldog házasságukat sok gyermekkel áldotta meg az Ég; nyolcz fiuk és egy leányuk volt, kiknek neveltetése nagy terhet rótt a nem éppen nagy vagyonú szülők vállaira. Mégis, noha nagy áldozatukba került, gondos nevelésben részesítették gyermekeiket, kik mind derék, előkelő szerepet vívő férfivá nőttek ki magukat.

A kilencz gyermek közül korra harmadik volt Kubinyi Albert. Első tanulmányait testvéreivel egyetemben a szülői háznál végezte s így jött Eperjesre, majd Lőcsére ment, hol gimnáziumi, Késmárkra, hol a híres

Hunfalvy Pál alatt jogi tanulmányokkal foglalkozott. Jogi tanulmányainak végeztével — mint patvarista — 1845-ben szülővármegyéjében esküdt lett. Mint ilyen, kir. táblai jegyzőnek esküdt fel s Pestre ment jurátusnak, hol 1847-ig tartózkodott Mikor vármegyeje az 1847-iki országgyűlésre követet választott, haza sietett, hogy a megválasztott követ, Almásy mellé — kívül különben atyafiságban is volt — választassa meg magát mint jurátus. Terve sikerült s így egyike volt azon országgyűlési ifjaknak, kik a pozsonyi országgyűlésen oly nevezetes szerepet játszottak. Kedves, derült modoráért mindenki megkedvelte a daliás ifjút s mivel ajtónálló (stabtherr) volt, a legelőkelőbb házak ajtaja is nyitva volt előtte. A bécsi forradalom kitörésekor 1848. márczius 13-ikán ő is csatlakozott az országgyűlési ifjúság küldöttségéhez, mely Bécsbe ment s így tanúja volt azon lelkes fogadtatásnak, melyben a bécsi nép Kossuth Lajost részesítette.

Innen hazatérve, praefecturalis titkárrá lett. Szépen induló pályája ekkor azonban megakadt: a törvénykönyv helyett kardot ragadott kezébe. A szabadságharc kitörésekor nemzetőri hadnagy volt Liptószentmiklóson. De ezzel nem elégedett meg; hazájáért lángoló szive odavonta őt, a hová akkor a magyar ifjak színe, lángja tódult, a hol babér terem és a halál arat: a harczmezőre. Liptószentmiklós azonban messze van Pesttől s akkoriban nagyon bajos, hosszadalmas volt az utazás, kivált télvíz idején. Szerencséjére éppen akkor utazott el két lipótószentmiklósi fakereskedő Pestre. Hozzájuk csatlakozott s így került 1848. évi december elején Pestre, a hol rögtön jelentkezett a

sorozóbizottság előtt, mely fel is vette őt a honvédseregbe, mindjárt hadnagy ranggal.

Ezzel kezdődött meg hosszú életének dicsőséges éve. Az egész szabadságharcot végigküzdötte s Görgy főhadiszállására lévén beosztva, éppen a legfontosabb eseményekben vett részt. Számos, felette érdekes, a korra jellemző, színes epizódot beszél el néha-néha az öregúr szűk baráti körben ebből a dicsőséges időből, — kár, hogy terünk nem engedi, hogy részletesebben ismertessük szereplését a szabadságharcban. Budavár visszavétele után főhadnaggyá léptették elő. Világosnál ő is letette a kardot s haza bújdosott.

Mint annyi sokan, ő se húzódnak meg békén a szülői háznál: a bosszúért lihegő hatalom őt is megtalálta. Besorozták a császári hadseregbe s csak tetemes váltságdíj lefizetése és sok lótas-futás után szabadult 1851-ben a katonai szolgálat alól.

Most azonban életpálya után kellett látnia. Miután anyjának Sárosvármegyében birtoka volt és bátyja, Aurél Eperjesen neves ügyvéd, 1852-ben Eperjesre jött s itt egy ideig adjunctusa volt Fancsali Joób Vendel ügyvédnek. 1854-ben feleségül vette a Kollégium híres professzorának, akkoriban igen keresett ügyvédnek, Csupka Andrásnak leányát, Csupka Zsófiát, a kivel együtt előkelő szerepet vitt Eperjes város társadalmában. Majdnem egy félszázadon át bensőséggel teljes, boldog házasságot élt e két egymással annyira harmonizáló ideális lélek. Gyermekek nem volt. Egymásban kerestek tehát kárpótlást és egymás mellett, vállvetve munkálkodtak embertársaik javán.

Alakítsuk meg a „városi párt”-ot!

Városunk képviselőtestületének a tárgyalásai sokszor szálnalmas képet nyújtanak. A legfontosabb kérdéseknél gyakran teljes tájékozatlanság uralkodik. Hogy a képviselőtestület egyik-másik tagja valamely kérdéssel előzetesen behatóan foglalkozzék, csak ritkán történik meg. Fontos ügyek néha minden előkészítés nélkül kerülnek a képviselőtestület elé és az ügyek előadása is gyakran egyoldalúan történik, a szerint, a mint az előadó s illetve a közgyűlés elnöke a szőnyegen forgó kérdésnek barátja-e vagy sem. Csak így magyarázható meg azon visszási állapot, hogy a képviselőtestület a legfontosabb kérdéseken sokszor átsiklik, gépiesen vagy a hangulat szerint szavaz; viszont néha másodrendű kérdéseknél — a hol arra sem ok, sem szükség nincsen — óráhosszat vitatkoznak szenvedélyvel, sőt néha nem minden animozitás nélkül. De a következetlenségek sem tartoznak a ritkaságok közé. Rövid időközökben a hangulat szerint változtatja álláspontját úgy a tanács, mint a képviselőtestület és megtörténik, hogy egy és ugyanazon közgyűlés is inkonzisztenciába esik. Közegészségügyi, köztisztviselési és más vitális kérdésekben krajczároskodunk s a legszükségesebb intézkedéseket, a város szorult anyagi helyzetére való hivatkozással mellőzzük, — máskor viszont annyira gavalléroskodunk, hogy a tisztviselési ügytelen a képviselőtestületnek csaknem egyhangú határozata ellen közérdekből felebbezést bejelenteni.

Az itt vázolt visszási helyzetnek egyik eklatáns példáját láttuk az utolsó városi közgyűlésen, a kórházi hiányok orvoslásának tárgyalásánál. Ezen kérdésnél — a képviselőtestület tagjai között — az ügy érdemében nem volt nézeteltérés. Nem volt és nem is lehet a képviselőtestületnek olyan tagja, a ki nem lenne áthatva attól, hogy a közegészségügy előmozdítása a városnak első kötelessége és hogy ennek következtében az amúgy is rendkívül szegényes kórházunknál sajnos tapasztalt hiányokat feltétlenül orvosolni kell. Csupán az eljárás módja tekintetében ágaztak el — az ügy érdemében nem volt nézeteltérés. Nem volt és nem is lehet a képviselőtestületnek olyan tagja, a ki nem lenne áthatva attól, hogy a közegészségügy előmozdítása a városnak első kötelessége és hogy ennek következtében az amúgy is rendkívül szegényes kórházunknál sajnos tapasztalt hiányokat feltétlenül orvosolni kell. Csupán az eljárás módja tekintetében ágaztak el — a mi pedig törvényesség szempontjából lehetetlen —, a másik részben a törvény rendelkezéseinek és az előírt formáknak betartása mellett akartak határozni s e célból kívánták az ügy kellő előkészítését. Az ugyanazon célért küzdő városatyák nem tudták egymást megérteni. Mint két ellenséges tábor, úgy állottak egymással szemben, közel azon ponthoz, hogy már-már a szenvedélytől is elragadtatták magukat. A humanizmus jelszavának hatása alatt könnyű volt amazoknak többségre szert tenni. S az épp olyan humanusan gondolkodó kisebbség tagjai nemcsak le voltak győzve, de még a közgyűlés utáni napokon is indokolatlan szemrehányásokat kellett tűrniök. Pedig ki tudja, vajon éppen az ügy érdekében nem lett volna-e czelszerűbb a kisebbség indítványát elfogadni?!

Es a milyen nagyok ezek a visszasságok, éppen olyan könnyen lehetne azokat némi jóakarattal megszüntetni.

* Közöljük e közérdekű cikket azzal, hogy akár a városi tanács, akár egyesek esetleges ellentétes véleményét, avagy védekezését a következő számokban szívesen közléstesszük.

Szerk.

Az idők folyamán egyik lettek érzésben és gondolkodásban: ugyanazok az eszmék lebegtek szemük előtt, ugyanazok a vágyak hevítették szívüket. Megható volt együttérzésük kis és nagy dolgokban egyaránt, önzetlenségük, melylyel felkarolták embertársaik ügyét. Életük folyása nem a hatalmas folyamok folyásához hasonló, melyek zúgva hőmpolygetik habjaikat s büszkén hordják hátukon a hajókat, hanem ahhoz az erdei forráshoz, mely vígan csörgedez alá, virágot öntöz partjain s hűs italt nyújt az eltikkadt vándornak. Nyílt házat vittek, hol magyaros vendégszeretettel látták vendégeiket, kikben sohasem volt hiány. Sok jó barátjuk, igaz tisztelőjük, — ellenségük alig volt.

Igy magyarázható meg, hogy az eperjesi ev. l. egyház alig 28 éves korában (1856-ban) felügyelőjévé választotta az akkor már közszeretnek és -tisztelőnek örvendő Kubinyi Albertet. Az eperjesi ev. egyház egyike hazánk legrégebbi protestáns egyházainak. Sok viszontagságon, nagy megpróbáltatásokon ment keresztül, de jó és rossz napokban egyaránt kiváló szolgálatakat tett a hazának. Régebben Eperjes lakói szinte kivétel nélkül ehhez az egyházhhoz tartoztak s a város régi, autochton polgár-családjai, sőt a vármegyei nemeség egy része ma is nagobbára ehhez az egyházhhoz tartozik. Az eperjesi ev. egyház ügyeit a polgárság intézte, a polgárok sorából kerültek ki a felügyelők is. Kubinyi Alberttel szemben azonban kivétel tettek. Közismert buzgalma, melylyel minden rábízott ügyet felkarolt, előítéletektől mentes gondolkodásmódja okolták meg ezt a kivételes választást. S ő a beléje helyezett

A bajnak ugyanis két forrása van.

Az egyik: hogy magában a tanácsban, a tanács egyes tagjai között nincsen meg a teljes együttműködés érdekében annyira szükséges egyetértés, egymás iránti bizalom, őszinteség, jóindulat. Szinte megdöbbentő látvány az, midőn a tanács tagjai az egymás közötti differenciákat és nézeteltéréseket bizonyos animozitással viszik a képviselőtestület elé. Ez valóban áldatlan állapot. Olyan az, mint midőn a házasságok a házasságban oly gyakran előforduló családi perpatvart a nyilvánosság előtt intézik el. Ennek nem szabad megtörténnie. Kérve kérjük a városi tanács igen tisztelt tagjait úgy a saját érdekében, mint az általuk betöltött állás méltósága és különösen a város érdekében: működjenek egyetértésben, legyenek egymás iránt szeretettel, bizodalommal és jóindulattal, mert csak így fejthetnek ki áldásos tevékenységet.

A másik hiba: hogy a képviselőtestület tagjainál is hiányzik az egyetértés. Ámde ezen a bajon is segíteni lehetne olyképen, ha a képviselőtestületnek azon tagjai, a kik a közügyek iránt érdeklődnek, időközönként, esetleg hónaponként egyszer, de mindenesetre minden közgyűlés megelőzően tanácskozássra gyűlnek össze, — a várost érdeklő kérdéseket egymás között barátságosan megvitatják, — fontosabb és behatóbb tanulmányt igénylő kérdéseknél pedig egyes tagtársaikat az ügynek előzetes tanulmányozására és ismertetésére felkérnek. Így mindenesetre el volna érve az, hogy a képviselőtestületi tagok az egyes kérdések tekintetében kellően lennének tájékozva, a legtöbb ügynél egyöntetűen és alaposan járnának el és feltétlenül ki volna kerülhető sok indokolatlan sürélődés. De alkalmasak volnának az ilyen konventikulumok arra is, hogy azokon a város fejlesztésére irányuló eszmék felvettesenek, megbeszélés tárgyát képezzék s így a város fejlődése körül a kezdeményezés a polgármester s tanács, valamint a képviselőtestület között megoszoljon.

Ezen eszmét én már régen felvettem s a gyakorlat igazolta annak életrevalóságát. Országunk egyik legnagyobb városában, Szegeden a múlt év folyamán megalakult u. n. városi párt, tudomásom szerint igen üdvös működést fejt ki és Pozsonyban két testület is — a törvényhatósági klub és a városi polgárok egyesülete — szolgálja sikerrel a fent körülírt célt.

Éppen azért melegen ajánlom az eszmét a képviselőtestület tagjainak figyeimébe.

Dr. Rosenberg Mór.

A sárosmegyei múzeum.

Írta: ifjabb Beszkid Miklós.

A bártfai fürdőben egy szűkebbkörű bizottság vitatta meg 1903. nyarán Berzeviczy Albert kezdeményezésére a sárosmegyei múzeum eszméjét. A tanácskozáson számos kiváló szakember vett részt s a fölvetett eszmét mindenki helyesléssel fogadta, mert a vármegye területe az ország műemlékeiben leggazdagabb vidékei közé tartozik. A múzeum berendezését Mihalik József, a kassai múzeum igazgatója vállalta el, a ki nagy buzgalommal látott a földadat megoldásához. Helyesen fogta föl az intézet közművelődési célját s berendezésével míg egyfelől a tudományos szempontokat is kellő figyelemben tartotta, a nagyközönség igényeit is igyekezett ki-

bizalomnak emberül megfelelt. 1856. óta nincs jelentősebb mozzanat az egyház életében, mely ne az ő nevéhez fűződnék.

Az egyház magyarosodásának egyik fő-mozgatója volt. Nagy küzdelem árán heves harcok után keresztülvitte, hogy az egyház jegyzőkönyvi és tanácskozási nyelve a magyar lett s tette ezt bátran, de mindig tiszteletben tartva az egyház autonómikus jogait, olyan időben, a mikor a magyar szó a hatalom előtt vétekszámba ment. Az ő egyik hervadhatatlan érdeme, hogy lelkes munkatársak segítségével sikerült magyarrá tenni azt az egyházat, mely 1856-ban még csak nagy ritkán tartott magyar-nyelvű istentiszteletet. Ez a magyarosodás természetes úton történt, a hívek jogainak sérelme nélkül, mert hiszen ma már alig egy-két egyháztag van, ki nem tud magyarul.

A magyarosodás egyik főszekőze az iskola volt. Szerencséjére olyan munkatársakra akadt, kik lángoló lelkesedéssel szolgálták az iskola ügyét. Egy Schmidt András, egy Csink János munkássága nélkül aligha emelkedett volna az iskolák ügye olyan magaslatra, a milyenen ma áll, mert az egyház mindig vagyoni gondokkal küzdött. Ő alatta fejlődött ki a polgári leányiskola s az ő kezdeményező áldozatkészsége teremtetette meg a leányiskolai alapot. Méltán tartja a tiszai egyhker. kötelességének, hogy részt vegyen Kubinyi Albert megünneplésében, mert az ő példája nagyon alkalmas arra, hogy az ifjú nemzedék elé állíttassék: ilyennek kell lenni egy hazafias, vallásos érzésű protestáns férfinak! Felügyelői működésével párhuzamosan halad mű-

elégíteni. A sárosmegyei múzeum bizonynyal teljes sikerrel fog megfelelni rendeltetésének; nemcsak azzal, hogy a vármegye történeti emlékeit megmenti az elkallódástól, hanem azzal is, hogy a közönségben táplálni fogja az érdeklődést a vármegye multja iránt.

Az új múzeum, mely legfiatalabb kulturális intézményünk, de a vidéki gyűjtemények sorában máris egyike a legelsőeknek, a jövő hónap elején nyílik meg a nagyközönség számára s Bártfán van elhelyezve. E célra az ódon városházát alakították át, mely maga is nevezetes és megtekintésre méltó régiség.

A város négyszögletű piacának a közepén emelkedő városház, mely a gótika és a reneszánsz átmeneti formáinak egyik legnemesebb példánya, a XVI. század első éveiben épült. Már akkor a háromhajós gót dóm, melyet a város régi román monostori egyháza fölé emelt, fönnállott; csupán csak belsejének a dekorációja volt akkor még munkában.

A századok folyamán a várost ostromló seregek golyói sokszor megrongálták, az elemek: a földrengés és tűzvész végpusztulással fenyegették. De a kegyelet mindig körülvette a roskadozó épülettömeget és küzdve, építve, régi fényébe mindig visszaállította. Most a legújabbban a Műemlékek Országos Bizottsága teljesen restauráltatta, hogy méltó legyen a keret az ereklyékhez, melyeket magába fogad.

Az új múzeumban Sárosmegye területéről gyűjtött régiségek vannak elhelyezve, elsősorban pedig Bártfa város becses gyűjteményei. Szó sincs róla, hogy a vármegye területén még kétszer-háromszor annyi tárgy ne volna, mint a mennyi Bártfán található. Itt-ott szinte megmagyarázhatatlan szűkkeblűséggel, közönyvel és nembánomsággal kellett megküdeni. A milyen lelkesedéssel fogadták az eszmét, éppen oly hidegséggel voltak akkor, mikor a megígért régiségeket át kellett engedni a múzeum céljaira. De a gyűjtemény gazdsága s pompás elrendezése így is meg fogja lepni a közönséget. Olyan ügyesen, olyan jellemzetesen vannak a tárgyak csoportosítva, hogy a vármegye életéről, fényes multjáról, különösen pedig Bártfa város történetéről világos és plasztikus képet nyerünk. Mintegy szemünk előtt látjuk lefolyni a város fejlődését, virágzását és hanyatlását. Megelevenedik előttünk a zárt város élete, mely egy-egy keménynyakú hajthatatlan derekú civis főbírókormányta alatt az államban majdnem külön és független életet élt, szuverén hatalommal rendezte összes ügyeit.

A múzeum elsősorban kulturhistóriai. Az etnografiára s a természetrajzra jóformán súlyt sem vetett, mert arra helyiség sem lett volna a bártfai városházán.

A legkevesebb van a múzeumban képviselve a sárosi ősember. De ennek megvannak a maga sajátos okai. A természeti szépségekben gazdag vármegye területén számos telep van, a melyekben történet-előtti nyomokra akadtak — Lemes, Boroszló, Budamér, Finta, Kapi, Eperjes, Osztrópatakán 1790-ben s 1865. ápr. 22-én — vagy akadhatnak, hanem kellőleg még senki át nem kutatta őket; az is sajnos, hogy alig akad valaki, a ki erre időt és pénzt szentelne. A bübajoson szép tájakon, melyek a Szekcső, Tarcza és a Tapoly völgyében s a rákőnyöklő hegyek között váltakoznak, a szellemi fejlődés különböző fokain átment ember ugyan mennyi jellemző tárgyat hagyhatott hátra?

De annál becsesebb és értékesebb anyag van a múzeumban felhalmozva a történeti időkből; elsősorban pedig fölülte gazdag régi irományokban, oklevelekben. Itt van elhelyezve Bártfa város igen becses levéltára is, melyet a negyvenes években az akkori

kódése politikai és társadalmi téren is. Egyéni tulajdon-ságaival egyre nagyobb tekintélyt szerzett magának. A kiegyezés után a Deák-párthoz, majd a bekövetkezett fúzió után a szabadelvű-párthoz csatlakozott, melynek vármegyeje területén szövívő tagja s választások alkalmával hosszú évtizedeken át elnöke is volt.

Különös érzéke volt a társadalmi ügyek iránt. Nincs újabb keletű közhasznú intézmény, melynek alapításában — mint elsőrangú tényező — közre nem működött volna. Sokat köszönhet neki a virágzó és nagy eredményekkel büszkélkedő Sárosvármegyei Jótékony Nőegyesület, melynek elnöke majd negyven esztendőn keresztül az ő felesége volt, ki az e téren szerzett érdemei elismerésül kapta meg a koronás aranyéremkeresztet. Kubinyi Albert kezdeményezése teremtetette meg a Tűzoltó Egyesületet, melynek elejétől fogva elnöke. Sokat dolgozott, fáradt, agitált ezen egyesület érdekében s nem az ő hibája, hogy az egyesület csak teng-leng. De talán az új idők meghozták azokat az eszközöket is, melyek eddig hiányoztak s melyek nélkül az egyesület nem képes úgy működni, mint azt elnöke szeretné.

Polgártársai számtalan alkalmat megragadtak már, hogy iránta való tiszteletüknek kifejezést adjanak. Megválasztották a vármegyei törvényhatóság és a városi képviselőtestület tagjává, noha mindkét helyen virilista. S itt is közhasznú munkálkodást folytatott: mindig az okszerű haladásnak volt híve. A városi képviselőtestület megbízásából ő tartotta a díszbeszédet Kossuth Lajos születésének 100 éves fordulóján,

polgármester, Fő Alajos fáradozókon, kéziratokon kívül megtörvényeket, oly hiányzanak, va magyarázó és nem nyomatott 1643 közül egyike a huszita vezérek.

Sok és érdegyarságáról Oly vándorolt lengy magyar nyelvű és esküdtársai város tanácsa hitesei szintén ki. 1660. körül levelez az eper eszközölt tanú is magyarul val

Föltárul elő élete is, melyek mint kényelmes polgárember is magának, mint öt-hat kastélyul voltak. Az otthonyelmes Butor májuk, van stí sárosi földesúr melyet ősei szer volt az ő egész egyszer abba a ben született és csak a gazdalk. De ennek volt nevére s ennek vetemedik aljass tekintetes urak, hoz viszonyítva kások voltak: e megtartották tő lyöket a társad.

A képet halosok, üvegserle csetek. Mindant tekintélyét, polg sőt hirdeti B majus — 1454 készítette és pe a mostani vés

— Új püsp ág hitv. ev. egy aug. 1-jén szüle városának ősrég közt a hírneves hallgatta. Külfö men Rückert, buzgó hallgató püspök lelkes lelkész meghívt pesmegyei görldött, 1873 óta lelkésze. 1894. 1905. óta buo

mely beszéd t bizalmát mut Egyesületnek, nak, hasonlóké melynek egyik Gazdasági tér intézet igazgat

1903-ban nek fele, az ő az ő derűs éle mát szívbe te ben azonban melylyel bevila útjára. Folytat volt társa s m munkatársat e ben bizakodó nyében, leküz méltóképen ő

Ott üldöge az esti-csillag érez? Zsófián s mégis itt v jut-e eszébe? követi a homa van a maga alkonyának a tisztelői, kik nyának még

polgármester, Fábry, rendezett volt, még újabban Rhody Alajos fáradozott körülötte. A régi fejedelmi okiratokon, kéziratokon, a városi jegyző- és számadási könyveken kívül megtaláljuk itt az 1504. óta hozott magyar törvényeket, olyanokat is, melyek a Corpus Jurisból hiányzanak, valamint Verböczy Hármaskönyvének magyar és német kiadását egy kötetben, mely Bártfán nyomtatott 1643-ban. A nem-magyar nyelvű kéziratok közül egyike a legérdekesebbeknek Giskra és Axamit huszita vezérek fenyegető irata.

Sok és érdekes adat beszél a vármegye régi magyarságáról. Oly helyeken, hol ma tótok avagy a bevándorolt lengyelek eltöresodott utódai laknak, régen magyar nyelv volt honos. 1604-ben a kellemesi bíró és esküdtársai magyar nyelvű levelet intéztek Eperjes város tanácsához. 1615-ben Sóvár község bírja és hitesei szintén magyar községi bizonyítványt állítanak ki. 1660. körül a pécsújfalusi gombkötő czéh magyarul levelez az eperjesi czéhtagokkal. 1727-ben Töltszéken eszközölt tanúvallomásonál még a hertneki jobbágyok is magyarul vallanak stb.

Föltárul előttünk a múzeumban a nemesi kúriák élete is, melyekben az élet inkább fényes és pompázó, mint kényelmes volt. Bizony ma még a középvagyonú polgárember is több és nagyobb kényelmet szerezhet magának, mint azok a régi sárosi földesurak, a kiknek öt-hat kastélyuk és messze földre terjedő dominiumaik voltak. Az otthon inkább fényes és festői, mint kényelmes. Butoraik a szemnek gyönyörűség, van formájuk, van stílusuk, hanem ritkán kényelmesek. A sárosi földesúr régen gazdálkodott. Az a darab föld, melyet ősei szereztek neki, az a kastély, melyben lakott, volt az ő egész horizonja. Minden figyelmessége nem egyszer abba az egy újnyi periferiába szorult, a melyben született és a melyben élt. Nem törődött mással, csak a gazdálkodással. Büszke volt ő is familiájára. De ennek volt értéke és alapja; mert a ki öröklött nevére s ennek becsületére tart, az nem egykönnyen vetemedik aljasságra. Ezt tartották a régi sárosi szittyva tekintetes urak. E mellett egyszerűek, hagyományukhoz viszonyítva takarékosak és állapotjuk szerint munkások voltak: erkölcsük s egyéni súlyok által pedig megtartották tőkevagyonukat és meg-megújították helyüket a társadalomban.

A képet hatásosan egészítik ki a gyönyörű pallosok, üvegselegek, a régi kötésű könyvek s a pecsét. Mindannyi ismét többnyire a városok egykori tekintélyét, polgárainak jólétét, gazdagságát és műveltségét hirdeti. Bártfa város nagy pecsétjét — sigillum majus — 1454-ben egy Miklós nevű késmárki mester készítette és pedig oly remek kivitelű vésetben, hogy a mostani vésőink számára is mintául szolgálhatna.

(Folyt. köv.)

HIREK.

— **Új püspök.** Scholtz Gusztáv Adolf, a bányai ág hitv. ev. egyházkerület új püspöke, Eperjesen 1842. aug. 1-jén született. Középszkoláit és a teológiát szülővárosának ósrégi Kollégiumában végezte, a hol többek közt a hírneves Vandrák András bölcsészeti előadásait hallgatta. Külföldön is megfordult és a jénai egyetemen Rückert, Hase, Fischer, Hilgenfeld előadásainak buzgó hallgatója volt. 1866-ban dr. Székács József püspök lelkészszé szentelte, mire Szezhlo András budai lelkész meghívta segédlelkésznek. 1868—1873-ig a szepesmegyei gölniczbányai evangélikus egyházban működött, 1873 óta pedig a budai evangélikus egyháznak lelkésze. 1894. óta bányakerületi egyházi főjegyző és 1905. óta budapesti esperes. Sok éven át Farkas

mely beszéd nyomtatásban is megjelent. Polgártársai bizalmát mutatja az is, hogy elnöke a Társadalmi Egyesületnek, tagja a kollégiumi igazgatóválasztmányának, hasonlóképpen a Széchenyi-kör igazgatóságának, melynek egyik alapító-tagja s mindig lelkes munkása. Gazdasági téren is működik s tagja több ilyenfajta intézet igazgatóságának.

1903-ban nagy csapás érte: elszakadt tőle lelkének fele, az ő imádott felesége s ezzel beakonyodott az ő derűs élete. Férfiasan viselte el a csapást, fájdalmát szívébe temette. Magányában és szűk baráti körben azonban meg-meggyűjtja az emlékezés fákláját, melylyel bevilágít két igazán szerető lélek közös életútjára. Folytatja most is a munkát, melyben hitvese volt társa s meg-megsajdul a szíve, hogy ezt a lelkes munkatársat el kellett veszítenie. De erős lelke, Istenben bizakodó hite, mely rendületlen a találkozás reményében, leküzdöi fájdalmát. A szerető hitves emlékét méltóképpen örököltette meg alapítványával.

Ott üldögel esténként gyönyörű kertjében s nézi az esti-csillag lassú járását. Vajjon mit gondol, mit érez? Zsófiának szemét keresi-e benne, ki eltávozott s mégis itt van? Vagy az emberi élet mulandósága jut-e eszébe? Mindig beakonyodik, a világosságot követi a homály, az éjszaka. De az éjszakának is megvan a maga szépsége, megvannak csillagai, az élet alkonyának a maga örömei. Sokan vannak barátai és tisztelői, kik igaz szívvél kívánják: legyen az ő alkonyának még sok szelid, édes öröme!

Sz—a.

József theologiai tanárral együtt a Protestáns Népkönyvtárt szerkesztette. Több szentbeszéde és alkalmi szónoklata megjelent a Papp Károly által kiadott «Kalászkok az élet kenyerehez» című theologiai folyóiratban.

— **Gondnoksági kinevezések.** A főispán kinevezte a *tótrasszlavicai* áll. el. iskola gondnokságához elnökké Fogarassy József róm. kath. esperes-plébánost, rendes taggá Laczkó Sándor vasúti állomásfőnököt; a *bártfai* áll. el. iskolai gondnoksághoz rendes tagokká Mátyák Gábor gör. kath. és Francs Vilmos ev. lelkész; az *aranybányai* áll. el. iskolai gondnoksághoz rendes taggá Rehl Ferenczet.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Nagy Tamás róm. kath. tanítót a sárosbogyányi állami iskolához kinevezte.

— **Nyugdíjazás.** Gajdics András istvádi (stefurói) gör. kath. elagott tanító — az Orsz. Tanítói Nyugdíjintézet terhére — évi 560 kor. nyugdíjjal véglegesen nyugdíjaztatott.

— **Iparismertető kiállítás** rendez a kassai kereskedelmi és iparkamara. A kiállítást szept. 8-ikán d. e. 9 órakor nyitják meg ünnepélyesen.

— **Új állami óvoda.** *Girált* községben, kapcsolatosan az ottani négytanítós áll. el. iskolával, az 1906/7. tanévtől kezdve állami kisdóvoda szervezetű és az óvodai állomásra a pályázat kihirdetett. Az új óvoda az állami elemi iskola tőszomszédságában felépített új óvodáépületben nyer állandó elhelyezést.

— **Óvónőképzés megszüntetése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, az eperjesi állami tanítónőképző intézetnél az óvónőképzést az 1905/6. tanév befejeztével végleg megszüntette; azonban az említett tanítónőképzőintézetrel kapcsolatosan fennálló mintaóvodát tovább is fenntartotta. Azon növendékek, a kik az óvónőképzés tárgyának tanulását az 1905/6. tanévben megkezdtek, azt a jövő tanévben folytathatják és befejezhetik.

— **Hymen.** Hisnyói és hisnyai *Henselmann* Béla lubenyiki vasgyári igazgató, földbirtokos, tart. huszárhadnagy aug. 25-ikén tartotta Bártfán esküvőjét *Bánó* Anikóval, tapolylucskai és kükemezei Bánó Iván határszéli rendőrkapitány és neje szül. semsei Semsey Anna leányával. A polgári kötést Rhody Alajos polgármester végezte. A házasságkötésnél mint tanúk Semsey Boldizsár főispán és Szentiványi Árpád országgy. képviselő szerepeltek. Az egyházi esküvőn Francz Vilmos ág. ev. lelkész az ifjú párhoz szép beszédet intézett.

Részler Ervin joggyakornok aug. 28-ikán tartotta Bártfán esküvőjét *Zámbozszy* Piroskával, néhai Zámbozszy József ügyvéd és neje szül. Lavotta Anna leányával. A polgári kötést Thury Béla áll. anyakönyvvezető végezte. A róm. kath. templomban Korányi Antal prépost eskette meg egyházi szertartás szerint az ifjú párt.

— **Házasság.** Dr. *Zahler* Elek eperjesi fiatal ügyvéd szeptember 4-ikén d. u. 3 órakor tartotta egybekelési ünnepélyt az iglói izr. templomban *Berger* Arankával, *Berger* Adolf és neje leányával.

— **Nekrológ.** Lapunk zártakor vettük a szomorú hírt hogy *Veszely* Vilmos r. k. tanító, 49 éves korában elhunyt — **Névváltoztatás.** *Spissák* Károly bártfaiúrdői lakos Sárosi-ra, *Blumenfeld* Tivadar eperjesi lakos pedig Bolgár-ra változtatta meg vezetéknevét.

— **Segély a népkonyhának.** A városi képviselőtestületi közgyűlés legutóbb tartott ülésén az eperjesi izr. Nőegylet népkonyhájának évi 100 korona segélyt szavazott meg.

— **Térszene-műsor** szeptember 9-ikére *Induló.* *Keringő* az «Ezer egy éj» cz. operettéből, *Strausztól.* *Nyitány* Mozart alaptételeiből, *Suppé-től.* *Ábránd* a «Sámsón és Dalila» cz. operából (új), *Saint-Saëns től.* *Zarándokok* a «Tannhäuser» cz. operából, *Wagnertől.* *Amerikai induló.*

— **Vízvezeték berendezése.** Az eperjesi áll. el. isk. tanítónőképző-intézeti vízvezeték berendezésére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium által 11,028 kor. 95 fillér engedélyeztetett.

— **Értesítés.** A helybeli kereskedőtanonciskolába a felvétel és beiratkozás szept. 12-ikén d. u. 4 órakor a Kollégium elsőemeleti 4. számú tantermében történik; ugyanott szept. 13-ikán d. u. 4 órakor tartatnak a javító-vizsgálatok és ezek befejezte után kezdődik a tanítás. Miről az érdekeltek kereskedő főnököket azzal a figyelemmel van szerencsém értesíteni, hogy iskolaköteles tanonczaikat saját érdekükben, kellemetlenségek kikerülése végett, pontosan beirassák. *Gamauf* György, a kereskedő tan.-isk. igazgatója.

— **A magyar nyelv a hitoktatásnál.** A palonczai róm. kath. lelkész, az ottani áll. el. népiskolában a hit- és erkölcsstannak magyar nyelven való tanítását megtagadta. *Matavovszky* Béla kir. tanfelügyelő közbelépése folytán a kassai püspök említett lelkésznek meg-

hagyta, hogy az 1906/7-ik tanévtől kezdve a palonczai áll. el. iskolában a hittant a III. osztálytól fölfelé kizárólag magyar nyelven tanítsa.

— **El Bártfáról!** Ez a lakonikus mondás Surányi—Maró Gergelynek szól. Bártfa város képviselőtestülete mondta ki az aug. 30-iki rendkívüli közgyűlésén. Rövid tanácskozás után a városatyák egyhangulag elhatározták, hogy a minisztériumhoz feliratot intézzenek, a melyben kéri, hogy Surányi tanárt Bártfáról elhelyezzék. Ott nincs számára hely!

— **Vasúti menetjegy-árak leszállítása.** A kassai-oderbergi vasút vezérigazgatósága arról értesíti lapunkat, hogy az eperjes-margitfalui és eperjes-főnixshutai viszonylatoknak a 3. vonalszakaszból a 2. vonalszakaszba való leleplezésére nézve felügyeleti hatóságának a jövő-hagyása leérkezvén, a leszállított árú menetjegyeket f. évi október hó 1-jétől fogva fogja kiadni.

— **A Bártfafürdőben** felállítandó állami elemi iskola ügyében *Max* János fürdőigazgató újra felvette a tárgyalások fonalát. *Tergina* Gyula dr., vármegyénk új tanfelügyelőjétől bizton remélhetjük, hogy teljes jóakarattal fogja támogatni és sikerre vezetni ezt a rég vajdó ügyet.

— **Sikerült amatőr-felvételek** előállításához jó minőségű fényképezési szerek szükségeltetnek. Gyári áron kaphatók Cattarinonál Eperjesen.

— **Honvédszobor-leleplezési ünnepély Kassán.** Kassa szab. kir. város közönsége hazafias adományokból az 1848/49-iki szabadságharcz dicső bajnokainak, a «9-ik honvédszázalaj» soha el nem múló örök emlékére szobrot állított és azt szeptember 9-ikén reggel 9 órakor fogja ünnepélyesen leleplezni s Kassa város és a nemzet halás kegyeletének véglegesen átadni. A leleplezési ünnepély sorrendje a következő: Reggel 9 és fél órakor felvonulás a jászóvári premontrai kanonokrend templomába, a hol dr. Takács Menyhért jászóvári prépost-prelátus misét mond. Ennek végeztével délelőtt 10 órakor a jelenlevők felvonulnak a szobor elé, a hol 1. a Himnusz éneklés a Kassai Dalegylet vezetése alatt az ifjúság és a közönség, utána 2. a honvédszobor történetét ismerteti dr. Blanár Béla, a szoborbizottság titkára, majd 3. a szobrot leleplezi dr. Rakovszky Endre, Abaúj-Tornavármegye és Kassa sz. kir. város főispánja. Erre következik 4. a szobor átadása Münster Tivadar, a szoborbizottság elnöke által és 5. a szobor átvétele Éder Ödön polgármester által. Ezt követi 6. a szobor megkoszorúzása; és végül 7. a Szózat, melyet a Kassai Dalegylet vezetése alatt az ifjúság és a közönség énekel. Délután 1 órakor társasbéd a Schalkház-szálló dísztermében, a melyhez a jegyek 5 koronáért Quirsfeld János üzletében (Fő utca 51.) válthatók. A kik a szobrot megkoszorúzni óhajtnak, arra kéretnek, hogy ebbeli szándékukat, valamint a koszorú feliratait Rössler István városi I. aljegyzőnél, mint a szoborbizottság jegyzőjénél (városháza I. em., ajtószám 44.) előzetesen közölni sziveskedjenek.

— **Táncz-tanfolyam.** A városunkban oly előnyösen ismert *Dite V.* és *Fia* táncz- s illemiskolája szeptember 8-ikán nyit meg. A beiratások szíveségből Thór Gyula úr üzletében, valamint a tánczterem Fő-u. 8. sz. alatti lakásán még eszközölhetők. A tánczkezdő ifjúságnak nagy öröme lesznek a tavaly bemutatottak mellett a legújabb, e nemből művészi tánczujdonságok is, a milyen a bosztonon kívül az igen grációzus lejtésű s *Dite* által művészi tökélyre emelt *Gawott-keringő*, a melynek arról fognak tanúskodni, hogy a mester a korral halad; miért is őt és jövevű táncziskoláját csak a legteljesebb jóindulattal ajánlhatjuk a t. szülőknek és mindkét-nembeli ifjúságunknak.

— **Az E. T. V. E.** szeptember 16-iki országos atlétikai versenyének ideje rohamosan közeledik s, a mint az előzetes jelekből félhetjük, sikere el nem maradhat. Segítségnkre van az a szerencsétlen véletlen is, hogy az e napra Budapesten tervezett Budai tornaegyesületi orsz. atlétikai versenyen nem vehetnek részt a fővárosi egyesületek legjava erői, mert a Magyar Atlétikai Szövetség a budai versenyt tilalom alá helyezte. Nem keressük: helyes vagy helytelen okokból történt-e ez, az azonban tény, hogy az E. T. V. E. versenyének használhat, mert az onnan eltiltott versenyzők egy része Eperjesre fog rándulni. A Magyar Atlétikai Szövetség legújabb határozatával megtiltja minden olyan országos jellegű atlétikai versenynek rendezését, a melynek sorrendjét vele előre nem közlik. Minthogy azonban a Magyar Tornaszövetség is üzi az atlétikát — s régebbi keletű is a M. A. Sz.-nél — az ő kebelébe tartozó egyesületek egy része e tilalmat nem vette komolyan. Így tett nemrég Szabadka is, és bizony sokat veszített, mert versenye helyi erők küzdelmévé zsugorodott. A M. A. Sz. azonban pörül is járhat e tilalomkimondások révén: maga ellen zúdíthatja a sportegyesületek legnagyobb részét, a melyek úgys leginkább a Tornaszövetségbe tartoznak. Az E. T. V. E., mint

tornaszövetségi tag, szintén csak czélszerűségi okból tette meg bejelentését a M. A. Sz.-nél, mert nem akarta őszi működésének tizedik évét kockázattal bezárni A versenyen kiosztásra kerülő mintegy 60 darab nagy- és kis ezüst és bronz-éremen kívül eddig négy nagyobb tiszteletdíj is biztosítva van, úgy mint az egyéni összetett versenyre, a stafétafutó-, a súlydobó- és diszkoszvető csapatnak. A fúleslabdára csak akkor lesz tiszteletdíj, ha a játékre kettőnél több egyesület jelentkezik. A versenyeket közös vacsora és tánc követi a Rákóczi-körben, melynek helyiségeit az E. T. V. E. erre a napra kibérelte. Az E. T. V. E. választmánya ezúton is felkéri az egyesületnek minden tagját, hogy valamint a versenyeken, úgy a vacsorán és — különösen — a tánczon családjával és azok vendégeivel megjelenni sziveskedjék. Hogy a minél tömegesebb megjelenést biztosítsa, elhatározta, hogy a tánczra külön belépő-díjat nem is szed. A versenyekre és a vacsorára jegyek előre válthatók *Dahlström* Károly úrnál, az E. T. V. E. pénztárosánál.

— Új tanidő-beosztás az ipariskolában. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium, egyik legutóbbi kelt rendeletében akként intézkedett, hogy a tanórák az eperjesi ipariskolában nem este 6-tól 8-ig, hanem este 5-től 7-ig tartassanak. A rendelet megokolva nincs. Kétségkívül figyelmet érdemlő indokok vezérelték a tanügyi kormányt, midőn ezen rendeletet kiadta; de, miután ezen intézkedés erősen belevág az iparosok érdekeibe s azokra nézve sok tekintetből sérelmes is, az ipartestület e rendelet megváltoztatását, illetőleg hatályon kívül helyezését kérelmezte. A városi tanács, mint elsőfokú iparhatóság — értesülésünk szerint — pártolólággal terjesztette fel az ipartestület ezen kérelmét a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz.

— Fényképező amatőrök figyelmébe! Sötét-kamarát — nem-vásárolóknak is — a legnagyobb készséggel enged át Cattarino Sándor fényképezési cikkek és gépek raktára, Eperjes.

— Kirándulás. A kir. kath. főgimnázium ifjúságából — körülbelül 25 tagból álló csapat tanári felügyelet alatt 3 napi kirándulásra indult szeptember 8-ikán reggel a Magas-Tátrába. Ennek nagyon ismert részein kívül még a kevésbé látogatott helyeket is meglátogatja a csapat, még pedig a Batizfalvi-tavat, továbbá megmászja az Oszterva-hegyet. A kirándulásban az iskolán kívül álló személyek is résztvesznek, közöttük többen nők is.

— Iparismertető kiállítás. Vettük és készséggel közöljük az alábbi felhívást: „Tisztelt Hazafias Közönség! Folyó hó 8-ikán nyitjuk meg a mélyen tisztelt hazafias közönség számára iparismertető kiállításunkat, melynek czélja versenyes, kelles hazai gyári- és kézműiparvállalatoknak jeles gyártmányait bemutatni és a tisztelt közönségnek érdeklődését hazai iparkészítményeink iránt élesíteni és állandósítani. Felkérjük a hazafias közönséget és elsősorban a mélyen tisztelt hölgyeket, kiknek szíveiben a hazaszeretnek olthatlan lángja magasan lobog és kik mindenért lelkesednek és mindent felkarolnak, mi szeretett hazánk jóvára szolgál, hogy kiállításunkat meglátogatni és a látottak nyomán arról meggyőződni sziveskedjenek, hogy a magyar ipar életrevaló, versenyképes és minden jóra való magyar férfi és nő pártolására érdemes. A mi a virágnak a harmat és a napfény, az a hazai iparnak a honfiak és honleányok szeretete és lelkesedése. Ennek a szeretetnek, ennek a hazafias lelkesedésnek megnyilatkozását kérjük szerény méretű, de teljes igyekezettel és odaadással rendezett kiállításunk számára. Hazafias üdvözléssel — a kassai kereskedelmi és iparkamara nevében — Siposs A. Gyula s. k., elnök, Deil Jenő s. k., titkár.”

— Krisztus életét és a Keresztény vallás hódító erejét ismerteti az *Endrei* Zsoltán-féle VILÁG TÖRTÉNELME e heti száma. A füzet igen érdekes és igen szép képeket közöl, Neró császár és az utána következő Augustusok korából. A kit a VILÁG TÖRTÉNELME érdekel, kérjen ebből az érdekes munkából mutatványszámot, melyet ingyen és bérmentve küld a VILÁG TÖRTÉNELME kiadóhivatala.

— A Magyar Kárpátgyesület Eperjesi Osztályának múlt vasárnap Nagysárosra indított kirándulása kiválóan sikerült. A 62 tagból álló társaságot Fábry Lajos műalmi gondnok és az Osztály nagysárosi képviselője fogadta az állomáson, s a kirándulók a műalmi igazgatóság által felajánlott külön vonaton jutottak el a malom udvarára, a honnan elsősorban Rákóczi kastélyának megtekintésére indultak. A társaság nagy érdeklődéssel nézte az épületnek minden zegé-zugát s csak az a körülmény hatott zavaróan, hogy a nagysárosi vezetők sem tudták biztonsággal megállapítani, hogy mely szobában fogták el Rákóczit; az egyik vezető megmutatta azt a, most már befalazott ajtót is, mely az eperjesi Rákóczi-udvarházáig elnyúló alagútba vezet, más vezető pedig egyáltalán kétségbe-vonta az alagút létezését. Helyén való volna, ha az Országos Rákóczi-bizottság emléktáblával jelölné meg a főt jelzett szobát s az alagút dolgában is kutatást

indítana. A társaság ezután a jelzett túristaúton a várba indult, hol a rendezőség intézkedése folytán vendéglős is volt. A műalmom megtekintése után a műalmi igazgatóság által szolgáltatott uzsonnához ült a társaság, míg poharazás közben megindult a tóztok árja, a melyekből elsősorban Bielek Lászlónak, a műalmom érdemes igazgatójának és Fábry Lajosnak, a fardhatlan gondnoknak, valamint Berzeviczy Eleknek, mint a kirándulás ügyes rendezőjének és Dobránszky E. állomási főnöknek, ki a rendezés munkájában szintén részt vett, bőven kijutott. — Úgy értesülünk, hogy az Osztyalynak szept. 8. és 9-ikére halasztott dunajeci kirándulása, egyrészt a Kubinyi Albert-féle jubileum, másrészt a kijelölt rendező távolléte miatt, elmarad.

— A «Honi Ipar» szeptember 1-i száma legnagyobb részben az országos iparpártoló kongresszusnak van szentelve. A kiket a kongresszus érdekel, azok érdeklődéssel olvashatják a lapban az összes tanácskozássok lefolyását, a határozatok méltatását, továbbá a kongresszus díszgyűlésén tartott felolvasásokat. A HONI IPAR legújabb számában *Gelléri Mór*, dr. *Kovács Gyula*, *Beck Géza* és *Sugár Ottó* tollából olvasunk érdekes iparpártolási tanulmányokat, továbbá egy értékes cikket a hazai selyemfőző-ipar helyzetéről, melyet *Berkovics Rezső* írt. A lap hírvivata feléleli az új gyáralapításokat és közgazdasági életünk összes számottevő jelenségeit.

— A kassai iparismertető kiállítás. A kassai kereskedelmi és iparkamara által rendezett iparismertető kiállításban az installációs munkálatok serényen folynak. A kiállítás a kamara által kijelölt kereteken belül teljesen sikerült. A textil-, vas-, fa-, bőr-, ruházati és élelmiszeri iparnak kiváló czéjei felkeresték a kiállítást, hogy a hazai fogyasztóközönségnek kiváló minőségű, versenyképes és jutányos árú gyártmányokkal bemutatkozzanak. Egy külön nagy teremben pompázik az európai hírvivő posztgyára. Egy fél-termet foglal el Nagybecskereknek Első magyar szőnyeg- és bútorszövet-gyára. Megjelent Wein Károly és Társának késmárki len- és pamutszövő gyára, Schikédanz és Társainak késmárki kiváló hírvivő hímzőgyára, az Első magyar papirgyár-részvénytársaság kitűnő minőségű papírjaival, Spanraft György kassai kötszövőgyáros, Haltenberger Rudolf jeles iglói pamutszövőgyára, Siposs A. Gyula kiváló kassai kötszövőgyára, a hírneves «Hungária» műtrágyagyár és a Pocsotkó Testvérek és Friedmann kiválóan versenyképes kassai szappangyára. Ott látjuk Maugsch Rozália és Fia bártfai játékarú- és tantergyárának felülmulhatatlan készítményeit. Kiváló gyártmányokkal szerepelnek: Adler és Gold cs. és kir. udvari szállító kassai likörgyára, a pozsonyi és kecskemeti korzervgyárak, a «Flóra» Első magyar gyertya- és szappangyár, Franck Henrik Fiai nagyszabású kassai pótkávégyára, a Szepességi Szeszfinomító Részvénytársaság (Lőcse), Gerbeaud budapesti csokoládégyáros. A vas- és fémipari csoportban örömmel üdvözljük a Fleischer és Társa gépgyári czéget. Impozáns kiállítással lép fel Lukasz, Azbei és Michnik csermelyvölgyi vasgyára, Scholtz C. A. szepesmatheóczi híres lóvakaró-, bádógárú- és gépgyára, és Wagner, Bittner és Társa szomolnoki lemezárúgyára kitűnő gyártmányokkal mutatkoznak be; mellettük méltó helyet foglalnak el Kozár Lajos ungvári sodronyfogatgyártó, Deutsch Mór kassai bádógáros és Neumann Mór és Társa budapesti faárúgyáros. Sztudinka Gyula és Fia híres kassai bútorgyártó czég egy egész teremben mutatja be kitűnő gyártmányait. Buchner Béla kitűnő kassai műlakatos és Urr György kassai szobrász és oltárépítő remek műipari cikkeket állítanak ki. A Dunkel V. K. felsőmagyarországi parkettgyára és Balla és Fodor első kassai kockapadlógyára szebbnél szebb parkettmunkákkal szerepelnek. Ország Sándor rákosfalói-újfalusi orgonakészítő gyönyörű kis orgonát mutat be. Jakubovics Ármin és Testvére kassai bútorgyártó és Richter Károly kassai asztalos egy-egy szobaberendezéssel jeleskednek. Pausz Tivadar kassai nagy czég livóhutai és máriavölgyi üvegyárának jeles készítményeiből remek kiállítást rendez. Reisz Nándor műlakatos és Huber Ferencz aranyműves a műipari csoportnak kiváló kiállító. A kisiparosok termeiben a kassai kézműiparnak jelei ver enyeznek a babérrért és a kassai kocsigyártók oly járművekkel lépnek fel a kiállításon, melyek bármely nemzetközi kiállításon szerepelhetnének. A kassai építkezési rt.-nak országos hírvivő kerámiaára külön teremben rendez gyönyörű kiállítást. A kassai állami felső ipariskola, hazai iparoktatásunk ezen oszlopos szerve, szintén megtisztelti megjelenésével kiállításunkat. A Quirfeld János kassai czég, mely a hazai mű- és háziiparkészítményeinek legbuzgóbb kassai terjesztője, bemutatja négy külön helyiségben Wlaszlovits J. kiváló stózi kőgyárosnak gyártmányait, az aranyosmaróti magyar majolikát, a kúnszentmártoni hírneves agyagipart, a vakokat képző és foglalkoztató szegedi intézetnek érdekes gyűjteményét, a nagybányai négyeleti munkaház gyékényfonatait és sáskosarait, Tana és vidé-

kének kosárfonó háziiparát és szebbnél szebb kalotaszegi varrottásokat. Balló Ferencz kassai kályhagyáros jeles kályhát mutatja be külön szobában. Bauernebl és Fia kitűnő sörfőzdéje, Haltenberger Péter kiváló hús-füstölő és hentesárú-gyártóval szövetkezve, külön udvari pavillonban fog a közönségnek bemutatkozni. Scerbosvsky Adél hímzőintézete gyönyörű műhímzéseivel szerepel a kiállításnak egyik bijouja Szkalnik és Fia kassai fényképész kiállítása. Az iparismertető kiállítás ünnepeles megnyitása: szeptember 8-ikán d. e. 9 órakor.

— A Ferencz József keserűvíz a gyógykincsek egyik legértékesebb része és évenként sok millió palackban az egész világra szétküldetik. Kérjünk határozottan *Ferencz József* keserűvizet, nehogy valamely csekély értékű utánzatot kapjunk.

— Egy népszer. A «Moll-féle sósborszesz» által a betegeknek egy épp oly gyógyhatású mint olcsó szer nyújtatik közvényes és csúsz bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona 90 fillér. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I, Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— Ideggyöngöseség és ingerlékenység minden erőltetett munkálkodó en bernél, mint sok gyermek vérszegénysége dr. Weigl F. (München) szerint, nem ritkán a gyarmatkávé mindennapi élvezetétől származik. Kis adagok is, mint a milyeneket a szokásos tejeskávéban használunk, hátrányosak a szervezetre. A mellett még tekintetbe veendő, hogy éppen az olcsóbb kávéfajok tartalmaznak a legtöbb koffeint; tehát a legkárosabb hatásúak is. Továbbá a gyarmatkávéban semmi tápértéke nincsen és, a szeszitalokhoz hasonlóan, csak pillanatnyi ingert okoz s végül az erők teljes elernyedéséhez vezet. Azért ajánlatos a gyarmatkávé soha sem *Kathreiner-féle Kneipp-malátakávé* dús pótlása nélkül inni, mely nevezett káros hatásokat lényegesen csökkenti Gyermeknek, szív-, ideg- és gyomorbetegségeknél csakis a tiszta Kathreiner-tól szabad inni, mely hírszeres kávézselé bir, tápláló és vérképző. Hangsúlyozzuk azonban a bevásárlásnál — a sok értéktelen utánzatok miatt — a «Kathreiner» nevet, és csakis zárt, eredeti csomagokat fogadjunk el. Kneipp páter védjeggyel.

Henneberg-selyem csak egyenest! Fekete, fehér és színes, 60 kr.-tól 11 ftr 35 kr.-ig méterenkint, bluzra és ruhára. Franko és már megvámolva házhoz szállítva. Gazdag mintaválaszték postafordultával. **Henneberg selyemgyáros, Zürich.**

Felelős szerkesztő: **Dr. Raffay Ferencz.** Kiadótulajdonos: **Kósch Árpád.**

≡ NYILTTÉR. ≡

Vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmainál és köszvénynél, a cukros húgyárnál, az emésztési és lélegzési szervek hurutainál

Lithion-forrás

SALVATOR

Kitűnő sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonsággal!

Húgyhajtó hatása.

Kellemes ízű.

Vasmentes.

Könnyen emészthető.

Teljesen tiszta.

Állandó összetételű.

Első rangú gyógyvíz

és

diaceticus ital.

Különösen oly egyéneknek ajánlva, a kik ülő életmódjuk folytán aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és vese izgatási tünetényekben vagy húgysavas vese-homok és vesekövek képződésében szenvednek.

Orvosi szakvélemények, gyógyszeredényekről szóló bizonylatok s egyéb forrásleírások ingyen, bérmentve állnak rendelkezésre.

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.

Felejthet
BODJA
elhalálozása
vétért fogad
lönösen a t
tanítványai e

BO
Sárosme
szántó
tosíték mel
Czim a kiad

Ad
Abfahrt vo
Franz
Gute und sch
pflügung inclus
Eisenbahn-Fahrk
preisen. Nähere
Franz
WIEN, IV

végleg
hozott
drága

ára

alkalm

kell

meggy

kel,

jómin

nen

külön

nya

levőke

nak

teri

mit e

bizk

és sze

előr

megkö

Felejthetlen testvérünk
BODJÁNSZKY JÁNOS
főgymn. tanár

elhalálása alkalmával nyilvánított részvétért fogadják úgy az egyesek, de különösen a tanári testület tagjai és volt tanítványai ez úton hálás köszönetünket!

A gyászolók.

Bérlet.

Sárosmegyében ötszáz holdas **szántó és rét** megfelelő biztosíték mellett **bérbeadó.**

Czím a kiadóhivatalban.

Amerika

Abfahrt von Havre jeden Samstag.
Fahrkarten durch die

Französische Linie.

Gute und schnelle Beförderung. Asgezeichnete Verpflegung inclusive Wein und Liqueur. Amerikanische Eisenbahn-Fahrkarten nach jeder Station zu Originalpreisen. Nähere Auskunft gratis und franco durch die

Französische Linie
WIEN, IV., Weyringergasse No. 8.

Egy jó házból való keresztény fiú tanonczul

felvétetik Klauser Emil fűszer-, csemege- és borkereskedésében, Varannó (Zemplén m.).

Budapesten

az egyetlen

független

ellenzéki

nagy napilap

„AZ UJSÁG”

Előfizetési ára:

Egész évre 28 K.

Félévre 14 „

Negyedévre 7 „

Egy hónapra . . . 2*40 f.

Gyönyörű album ajándék karácsonyra
«Az Ujság» minden előfizetőjének kivétel nélkül.

Megrendelési czím: «Az Ujság» kiadóhivatala,
Budapest, VII., Kerepesi-út 54.

Eladó kert.

A Fürdő-utca 9. szám alatti, özv. Hazslinszky Frigyesné-féle **kert, lakóház és gazdasági épületek szabad kézből eladó.**

Bővebb felvilágosítást nyújt *Nemessányi Gábor*, Eperjes, Holló-utca 2. sz.

Teljesen pótolják
a külföldi likőröket

Schrank Béla

gőzerőre berendezett
likörgyáranak
elismert jó gyártmányai

Esztergomban.

Legnagyobb versenyképesség!

Képviselve:

Lindner J. Mór, Eperjes.

Különleges gyártmány:

Triple Sec
„Comme il faut”.

Szigorúan ragaszkodva üzleti elveimhez: **csak jó árút forgalomba hozni,** azon híresztelésnek, hogy áraim, arányosítva a többi kereskedők áraihoz, sokkal magasabbak — végleg véget akarok vetni, és igen precíz számítás mellett, a már ügyis szerény haszon mellett forgalomba hozott cikkeket — mindannak daczára, hogy a nyersanyag jelenlegi magas beszerzési ára, nemkülönben a drága munkaerő a gyárost arra kényszeríti, gyártmányait tetemes árfelszámítás mellett forgalomba hozni — **áraitam általánosságban tetemesen leszállítottam.**

Teszem ezt főleg a honi gyártmányokkal, hogy ne legyen senkinek kifogása abban, hogy nem volt alkalma **honi iparcikkeim kiváló jó minőségéről meggyőződni.**

Nagy súlyt fektetek az általános árszabályozásoknál a mindennapi szükségleti cikkekre, u. m.: **szabókellékekre és rövidárúkra,** és kérem az igen tisztelt városi és vidéki vevőket, szükségletüket meggyőződés céljából **próbaképen** én nálam beszerezni és a felsorolt tények igazságáról meggyőződni.

Raktáram ezentúl mindig dúsan fel lesz szerelve kitűnő minőségű **gyapot női-ruhakelmékkel,** nemkülönben jó színű **szövött és mintázott mosókelmékkel.** Az évek óta ösmert jóminőségű **chiffon- és pamut-,** nemkülönben **lenvászon- és színes és fehér asztal-nemű-raktáram** a szükségletehöz képest ki lesz bővítve, a **női kész-fehérneműek,** nemkülönben **kelengyecikkek** részben készen, részben minták alapján lesznek bemutatva.

Beszereztem a **férfi-fehérnemű** és **piperecikkek** is, u. m.: **harisnyák, nyakkendők** stb. raktárát nagy választékban; tartok minden, szakmámba vágó árút és a nem raktáron levőket szívesen szerzem be.

Kirakatomba elhelyezett magyar gyártmányú védőtáblám az üzletben kapható honi-gyártmányoknak **czikkeit jelzi,** melyeknek beszerzési eredeti igazolványait nb. vevőimnek szívesen bemutatom.

Kapható nálam **csipke, himzés, szabókellék, ruhadíszek, függönyök, terítékek, selyemneműek, esernyők, piperecikkek** — egyszóval minden, a mit egy jó berendezésű üzlet nyújthat.

Gondoskodtam arról, hogy **AMBRÓZY BÉLA** úr személyében egy intelligens és **megbízható** szakképzett üzletvezetőt kerítettem oldalam mellé, ki az üzletet velem együttesen fogja vezetni és személyemet szükség esetén pótolja, — megtettem egyszóval mindent, a mi a tisztelt vevőközönségnek **előnyt nyújt.**

És most kérésem csak az, hogy fáradtságos, 25 éves működésemet szíves támogatásukkal és esetleges elnézésükkel megkönnyíteni méltóztassanak.

A helybeli és vidéki nb. vásárló közönség szíves jóindulatába üzletemet és személyemet ajánlva, maradok

illő tisztelettel

THRÓR GYULA

az eperjesi piacon 25 év óta kereskedő.

